

In particular, the purpose of the preventive stage is to assess (reconnaissance) the possible impact of cyber risks. At the stages of actual penetration of cybercriminals into the information environment, the reactionary stage of immediate blocking of a cyber-incident (or cyber-attack) is necessary, while the protective stage involves preserving the available amount of information to the maximum extent possible and transferring it to other media or cloud storage. The purpose of the prognostic and monitoring stage is to continuously monitor known and potential digitalisation risks and forecast scenarios of their impact on the information and, as a result, economic security of enterprises.

As a result of the preventive, reactive, defensive, prognostic and monitoring stages of cyber defence, it is possible to progressively plan and implement restoration measures as a result of the impact of cyber-attacks on economic security in the short, medium and long term.

Information sources

1. Automation. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 2, pp. 65–71.
2. Jeff Smith. Re-thinking «risk» from digital disruption. *Business acumen magazine*. 2018.
URL: <https://www.businessacumen.biz/index.php/innovation-leaders/news-better-business-technology/3292-re-thinking-risk-from-digital-disruption> (Accessed November 1, 2024).
3. Vasylyshyn S. (2021). Improving the Levers of Digitalization Risks Management of Economic Security and Formation of Cybersecurity of the Accounting System. *Herald of Economics*, no. 1 (99), pp. 97–110, <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.01.097>

УДК 657:33

Н.С.Акімова, канд. екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

Н.В. Новицька, канд. екон. наук, доц. (ХНУМГ ім.О.М. Бекетова, Харків)

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розвиток ринкових відносин в Україні, що супроводжується її інтеграцією у світове співтовариство, викликає необхідність перегляду існуючих та розробки нових методів управління та контролю.

Стабільність та конкурентні переваги суб'єктів господарювання в умовах ринку багато в чому залежать від ступеня оперативного подання та достовірності інформації, на основі якої проводиться економічний аналіз, формуються та реалізуються управлінські рішення.

Для відповідності ринковим відносинам у трансформаційній економіці України необхідно сформувати адекватну обліково-аналітичну систему.

Забезпечення концепції сталого розвитку та діджиталізація суспільства призводять до ускладнення внутрішніх та зовнішніх зв'язків у системі, що обумовлює трансформацію до гнучких активно-адаптивних обліково-аналітичних систем [1, с. 85]. Активність гнучких систем обліково-

аналітичного забезпечення управління полягає у активізації впливу на об'єкт управління, зовнішнє середовище, а адаптивність – у змінах елементів системи відповідно до змін зовнішнього середовища (потреб системи управління), які повинні мати попереджувальний характер [2, с. 72].

В управлінській діяльності підприємств важливу роль відіграє бухгалтерський облік. Його значення підвищується під час реформування відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Обліково-аналітична система відповідає завданням розробки фінансової політики підприємства, у якій беруть участь бухгалтерська та фінансова служби підприємств. Їхня взаємодія у зборі та обробці інформації об'єднує в єдину обліково-аналітичну систему, спрямовану на застосування управлінських рішень директорами підприємства та іншими користувачами. Облік та аналіз, об'єднані у єдиний процес сприяють успішній реалізації мети розробки фінансової політики підприємства, що зводиться до побудови ефективної системи управління фінансами, спрямованої на досягнення стратегічних та тактичних завдань його діяльності.

Якщо розглядати обліково-аналітичну систему з погляду тектології, то для неї характерні всі види основних організаційних механізмів (формування та регулювання систем). До формуючих механізмів теорії тектології відносяться кон'югація (з'єднання комплексів), інгресія (входження елемента одного комплексу в інший) і дезінгресія (розпад комплексу). В обліково-аналітичній системі:

- кон'югація представлена поєднанням обліку, аналізу та аудиту за допомогою єдиного інформаційного простору – бізнесу;
- інгресія складових обліково-аналітичної системи простежується у взаємодії фінансового, управлінського та податкового обліку; у дотуку зовнішнього та внутрішнього аудиту і, нарешті, у поєднанні видів господарського аналізу. Звісно, ступінь інгресії елементів обліково-аналітичної системи у кожному варіанті різна;
- дезінгресія в обліково-аналітичній системі незначна і полягає в недоторканні її деяких елементів.

Обліково-аналітичну систему (ОАС) можна розглядати у вузькому та широкому значенні. З одного боку - це обліково-аналітична система конкретного підприємства, яка залежить не тільки від структури системи як такої, а й від специфіки діяльності підприємства. З іншого - це обліково-аналітична система у сенсі, яка абстрагується від підприємства, формуючи принципи і методи, універсальні щодо різних суб'єктів.

Обліково-аналітична система має власний предмет та об'єкт дослідження. Суб'єктом обліково-аналітичної системи є сукупність процесів суб'єкта господарювання, що підлягають обліково-аналітичній обробці.

Поняття об'єкт походить від латинського «subjectus» – кидаю вперед, протиставляю. Об'єкт не просто тотожний об'єктивної реальності, а виступає як взаємодіє з суб'єктом її частини. Об'єктом ОАС є конкретний суб'єкт господарювання.

Обліково-аналітична система базується на бухгалтерській інформації, що включає оперативні дані, використання для економічного аналізу статистичної, технічної, соціальної та інших видів інформації.

Сучасна модель обліково-аналітичної системи адаптована до змін, що відбуваються в економіці. Оскільки сучасна обліково-аналітична система тривимірна, вона має не лише точки та вектори напрямків, а й площину перетину окремих підсистем.

На представленій схемі (рис.1) показані елементи, що становлять обліково-аналітичну систему.

Точка А представляє вихідну інформаційну базу обліково-аналітичної системи, тобто бізнес чи господарську діяльність підприємства. Пряма АВ - підсистема бухгалтерського обліку та звітності, що поєднує фінансовий, управлінський та податковий облік. Вона є базовою підсистемою, оскільки у ній формується інформація, що у тій чи іншій формі використовується іншими підсистемами обліково-аналітичної системи. Пряма АС – аналіз господарської діяльності, представлений компонентами: фінансовий аналіз (традиційний варіант), управлінський аналіз (контролінг), податковий аналіз (що виділяється в окрему категорію на підставі податкового обліку). Пряма АД представляє підсистему внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Площина АВЕД, що представляє поєднання обліково-звітної та аудиторської підсистем характеризує поточний контроль за станом обліково-аналітичного процесу та суб'єкта господарювання.

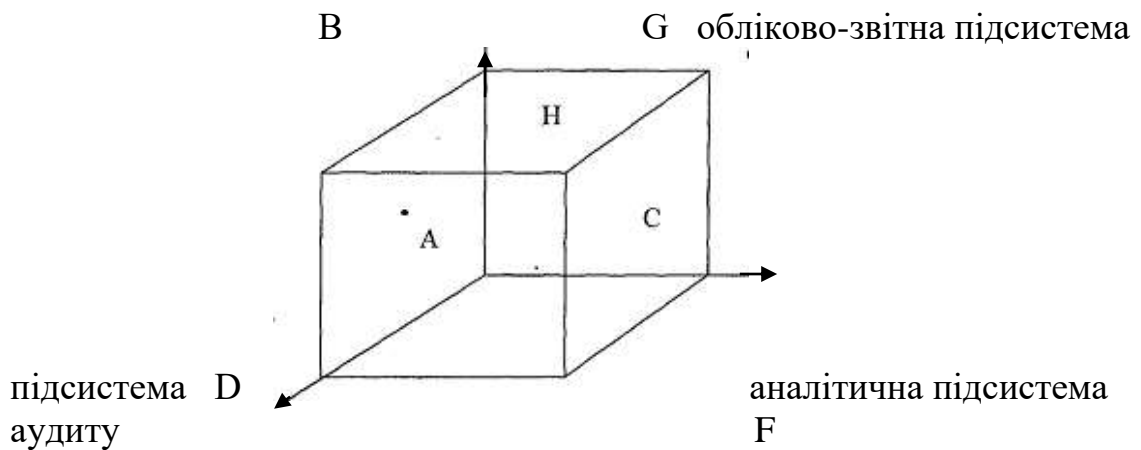

Рисунок 1 – Принципова схема сучасної обліково-аналітичної системи

Площина АВГС, в якій поєднуються обліково-звітна та аналітична підсистеми є поточним регулюванням та плануванням діяльності суб'єкта.

Площина АСFD - поєднання аналітичної та аудиторської підсистем найменш розвинена в даний час, хоча, на нашу думку, вона може посилювати контрольні та регулюючі властивості попередніх площин.

Куб, що утворюється в графічному поданні моделі обліково-аналітичної системи, з вершиною в точці Н представляє процес прийняття управлінських рішень на основі інформації підсистем обліково-аналітичної системи.

Обліково-аналітична система, насправді є інформаційною системою. Кожна з підсистем обліково-аналітичної системи надає інформацію для оперативного, тактичного та стратегічного рівнів управління підприємством

Усі елементи обліково-аналітичної системи застосовуються для прийняття управлінських рішень як комплексна система обліку, аналізу та аудиту в економічному механізмі комерційної діяльності.

Таким чином, ключовим принципом, що дозволяє обліково-аналітичній системі досягати поставлених цілей, є безперервність взаємопов'язаного функціонування її складових обліку, аналізу та аудиту. На основі даних обліково-аналітичної системи здійснюється управління конкретним підприємством.

Інформаційні джерела

1. Кононенко Л. В., Юрченко О. В., Гай О. М. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір*. 2021. No 170. С. 83–87. URL: <http://http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/911>

2. Кононенко, Л. В., & Николаєва, С. П. (2022). Трансформація системи обліково-аналітичного забезпечення як складової управління підприємством в умовах сталого розвитку та діджиталізації суспільства. *Економічний простір*, (177), 69-75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-12>

УДК 657

Р.П. Андрушко, канд. екон. наук, доц. (ЛНУП, Львів)

Н.М. Жидовська, канд. екон. наук, доц. (ЛНУП, Львів)

ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ У БІЗНЕС-СТРУКТУРАХ

У умовах сьогодення перехід із паперового документообігу на електронний - процес поступовий і починається він з вольового рішення керівництва. І час цього переходу залежить від масштабу та особливостей бізнес-структури.

Сучасний електронний документообіг став не тільки необхідним елементом в управлінні сучасною організацією, але й потужним інструментом для прийняття ефективних управлінських рішень. Завдяки швидкому розвитку технологій і цифрової трансформації, електронний документообіг надає організаціям широкі можливості для підвищення продуктивності, оптимізації процесів та забезпечення точності в обробці інформації. З розвитком цифрових інструментів стає можливим не лише швидше обробляти документи, а й забезпечувати їх безпеку, зручний доступ та ефективний контроль.

Сучасний електронний документообіг надає широкі можливості для підвищення ефективності управління. Це зокрема: